

Projekce němého filmu *Jánošík* se živou hudbou Stanislava Palúcha

Divadlo Hybernia, 27.11. 2023 v 19:00
Státní komorní orchestr Žilina & Bashavel
Dirigent Vladimír Martinka

Účinkují:

Státní komorní orchestr Žilina

Vladimír Martinka, dirigent

Soubor Bashavel

ve složení:

Stanislav Palúch, housle

Marcel Comendant, cimbál

Klaudius Kováč, klavír

Róbert Ragan, kontrabas

Peter Solárik, bicí

Hudba k filmu: **Stanislav Palúch**

Režie: **Jaroslav Siakel'**

Režie filmové rekonstrukce (1975): **Ivan Rumanovský**

Námět: **Gustáv Maršall-Petrovský**, **Jiří Mahen**

Scénář: **Jozef Žák-Marušiak**

Kamera: **Daniel Siakel'**, **Oldřich Beneš**

Dnešní večer bude patřit projekci němého filmu *Jánošík* (1921) bratrů Siakelů, který je považován za první slovenský celovečerní hraný film. Premiéra filmu se uskutečnila 25. listopadu 1921 v Praze, 1. prosince 1921 v Chicagu a 3. ledna 1922 v dnešním Domě umění Fatra v Žilině (Grand Bio Universum). V roce 2021 uplynulo tedy sto let od jeho vzniku a při této příležitosti jsme si zároveň připomněli sto let slovenského filmu.

Plány na natáčení filmu *Jánošík* začali v Chicagu, kam se Jaroslav Siakel' přestěhoval před první světovou válkou. Těsně po válce ho pověřila skupina Slováků žijících v USA, aby s bratrem Danielem udělali film, který by zobrazil hrdinské epizody z Jánošíkova života. Pro natáčení si vybrali mimo jiné exteriéry v okolí Blatnice ve Velké Fatře, odkud pocházeli. Režisér Jaroslav Siakel' svěřil roli Jánošíka tehdy již známému divadelnímu a filmovému herci Theodoru Pištěkovi (1895–1960). Představitelka Aničky Maria Fábryová naopak zkušenosti s filmováním neměla, kamera ji dokonce naháněla strach.

Jánošík se zpočátku promítal na Slovensku a v USA, zejména americkým Slovákům, zájem o něj se však postupně vytratil a upadl v zapomnění. Film zůstal majetkem producenta Jana Závodného, amerického Slováka, rodáka z Brezové pod Bradlem, který ho uložil do své garáže v Chicagu. Teprve v roce 1970 přinesl téměř celý zachovaný film (jeho tzv. americkou kopii) osobně zpět na Slovensko a daroval jej Slovenskému filmovému ústavu.

Projekce filmu *Jánošík* dnes zazní s autorskou hudbou houslisty a aranžéra Stanislava Palúcha, který hudbu zkomponoval v roce 2021 na základě společné objednávky festivalu Viva Musica Bratislava (premiéra 14. 8. 2021) a SKO Žilina (premiéra 3. a 4. 2. 2022). Pro své mimořádné umění a univerzálnost je Stanislav Palúch jedním z nejvyhledávanějších hudebníků na Slovensku i v České republice. Projekt zastřešuje po hudební stránce a v rámci koncertu se zároveň představí jako houslista souboru Bashavel.

Houslista a skladatel **Stanislav Palúch** (1977) se od dětství věnoval folklóru pod vedením svého otce. Studoval hru na houslích na Konzervatoři v Žilině ve třídě Bohumila Urbana a na VŠMU v Bratislavě pod vedením Bohdana Warchala. Během studií na konzervatoři se začal zabývat jazzovou hudbou a aktivně ji začal hrát na vysoké škole. Je všestranným hudebníkem se širokým záběrem v oblasti klasické hudby, jazzu, folklóru, world music a jiných žánrů. Spolupracuje s více orchestry a soubory – Mladí bratislavští sólisté, Solamente Naturali, ALEA, Acoustic Colours, Bass Friends Juraje Grigláka, Bashavel, Peter Lipa Band, PaCoRa Trio, Nothing But Swing Trio a další. S posledně jmenovaným nahrál roce 2004 také profilové CD *Stano Palúch & Nothing But Swing Trio* pro vydavatelství Hevhetia. S různými formacemi koncertoval ve většině států Evropy a v USA, nahrával pro Český rozhlas, RTVS a ORF. Jako studiový hráč nahrál kolem 40 alb. V roce 2009 mu byla udělena cena Tatrabanky Mladý tvůrce v kategorii Hudba.

Skupina **BASHAVEL** vznikla na jaře v roce 2006 jako společný projekt předních slovenských hudebníků, kteří dříve spolupracovali v různých jazzových i vícežánrových formacích a chtějí svou hudební řeč navázat na lidové hudební tradice. Cimbál, klavír, bicí, kontrabas a housle vytvářejí z lidových písní a motivů mnohočetné nálady, barvy a rytmy, které se pohybují na rozmezí více žánrů. Z různých úspěšných projektů skupiny je třeba určitě zmínit vytvoření a koncertní předvedení hudby k prvnímu slovenskému němému filmu *Jánošík* z roce 1921, kterou skupina uvedla na festivalu Viva Musica, stejně jako na festivalu CinEast v Lucembursku. Skladba *Hruška* byla vybrána jako hudba pro oficiální trailer tohoto filmového festivalu. V roce 2017 skupina nahrála své profilové CD s názvem *Hoorhay*, které se okamžitě po vydání setklalo s velmi příznivým přijetím a získalo cenu Radio Head Awards 2017 za nejlepší slovenské jazzové album. V roce 2020 byl Bashavel vybrán mezinárodní odbornou porotou jako jediný zástupce Slovenska pro účast na prestižním hudebním veletrhu WOMEX 2020.

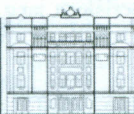
Vladimír Martinka (1976, Žilina) studoval hru na klavír na Konzervatoři v Žilině a na Musik-Akademie Basel ve Švýcarsku a dirigentství v North Carolina School of the Arts v USA. Od roku 2004 se věnuje hlavně filmové hudbě a hudební produkci. Zkomponoval hudbu do filmů: *Láska na vlásku*, *Legenda o létajícím Cypriánovi*, *Únos*, *Svině*, *Cesta do nemožna*, *O léčivé vodě*, *Secret museums*, *Ženy mého muže*, *Rozhovor s nepřitelem* a dalších. Pracuje převážně pro americké a skandinávské produkce. Podílel se také na videohrách *Battlefield I*, *Battlefield V*, *Harry Potter a princ dvojí krve* či na filmech a seriálech jako *Amundsen*, *Tsunami*, *Day 13*, *Hacker*, *Chef's table*, *Foniks*, *Delirium*, *Benji*, *The King's choice*, *The Limehouse Golem*, *Magnus*, *Infini*, *Terminus* a na mnohých dalších.

Státní komorní orchestr Žilina (Slovak Sinfonietta) vznikl v roce 1974 jako jediný orchestr „mozartovského typu“ na Slovensku a na podzim 2023 vstoupil do své jubilejní 50. sezóny. Kvalita hráčů a mistrovství prvního šéfdirigenta Eduarda Fischera umožnili orchestru rychlý umělecký růst. Jeho dalšími šéfdirigenty byly Jan Valta, Leoš Svárovský, Oliver Dohnányi a Simon Chalk. Od 50. sezóny je novým šéfdirigentem SKO mladý český dirigent František Macek. Orchester dosud uskutečnil téměř 3 400 koncertů na domácím pódium v Domě umění Patra v Žilině, na Slovensku i v zahraničí – téměř ve všech státech Evropy a na všech světových kontinentech kromě Austrálie. Pro hudební vydavatelství Opus, Donau, Naxos, Brilliant Classics, BMG, OEHMS Classics, Hevhetia, aj. uskutečnil orchestr mnoho nahrávek světových hudebních skladatelů. SKO Žilina v letech 2011 až 2016 realizoval šest koncertních turné s populární vokální skupinou Il Divo ve velkých evropských metropolích v 15 státech, kde si je spolu vyslechlo téměř 450 tisíc posluchačů. Jako jediný slovenský orchestr byl SKO v letech 2004 až 2019 zapojen do významného mezinárodního projektu evropských orchestrů ONE – Orchestra Network for Europe v rámci programu Evropské komise Creative Europe.

Tento projekt se realizuje při příležitosti 30. výročí vzniku Slovenské republiky, za podpory Ministerstva kultury Slovenské republiky.

ŠTÁTNY
KOMORNÝ
ORCHESTER
ŽILINA

SLOVAK
SINFONIETTA
ŽILINA

MINISTERSTVO
KULTÚRY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

DIVADLO
HYBERNIA

— MAGICKÝ SVĚT PŘÍBĚHŮ —